

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТІЛЕСНО-ОРІЄНТОВАНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>225 «Медична психологія»</u>
Освітня програма	<u>Медична психологія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Тілесно-орієнтована психологія» підготовки на другому (магістерському) рівні, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 225 Медична психологія, для студентів 2 курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

РОЗРОБНИК: Жук О.В. викладач кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **Матяш М.М.**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико-психологічних дисциплін
Протокол від «15» червня 2024 року № 6

Голова циклової методичної комісії,
професор _____ **Омелянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів - 3 кредити	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Нормативна (за вибором)
Модулів - 1	Спеціальність: 225 Медична психологія	Рік підготовки: 2
Змістових модулів - 1		Семестр: 4
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Лекції: 10 годин
Загальна кількість годин - 90		Практичні заняття: 20 годин
Тижневих годин: - аудиторних – 4, самостійна робота студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Самостійна робота: 60 год
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метою навчальної дисципліни «Тілесно-орієнтована психологія» є: досягнення основних кінцевих цілей підготовки спеціаліста та спеціальністю 225 «Медична психологія» та передбачає формування науково-психологічних знань та практичних навичок студентів щодо планування та самостійного застосування тілесно-орієнтованого підходу.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: розуміти значення тілесно-орієнтованої психології для майбутньої професійної діяльності та вимоги до фахової підготовки та особистості тілесно-орієнтованого психотерапевта; визначати сфери практичного застосування тілесно-орієнтованої психотерапії, основні теоретичні принципи та практичні засади роботи з тілом мовою тіла, види діагностичних підходів та основні підходи в тілесно-орієнтованій психотерапії; формувати готовність до застосування цього виду професійної діяльності на практиці з пацієнтами, що потерпають від різноманітних соматичних та психосоматичних проблем.

Здатність продемонструвати: особливості використання тілесно-орієнтованих технік у роботі з пацієнтами в умовах лікувально-профілактичних закладів.

Володіти навичками: визначати і обґрунтовувати потребу в застосуванні тілесно-орієнтованої психотерапії; діагностувати наявність і характер психологічної проблематики із використанням тілесно-орієнтованих методів діагностики; застосовувати на практиці основні принципи метафоричної роботи з тілом та оцінювати ефективність психотерапевтичної інтервенції.

Самостійно вирішувати: завдання, пов'язані з відбором та підготовкою до проведення тілесно-орієнтованих вправ, спрямованих на демонстрацію, діагностику та

психотерапевтичний вплив а також підбирати, адаптувати, модифікувати та самостійно розробляти тілсно-орієнтовані вправи та ігри.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна. Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

Загальні:

ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні:

СК 1. Здатність до збирання та критично опрацьовування, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

СК 8. Здатність до здійснення медико-психологічних інтервенцій.

Результати навчання з дисципліни:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Тілесно-орієнтована психологія

ТЕМА 1. Поняття про тілесно-орієнтовану психологію. Історія розвитку тілесно-орієнтованої психології та психотерапії.

Співвідношення тілесного і психічного, історія розвитку уявлень про взаємозв'язок психіки й тіла. Історія виникнення і становлення тілесно-орієнтованої психології та психотерапії. Феноменологічні підходи: вегетотерапія В.Райха, класифікація базових особистісних проблем за В. Баскаковим, метод М. Фельденкрайза, метафоричний підхід до класифікації особистісних проблем. Динамічні підходи: класифікація проблемних патернів дихання за А. Виховські, уявлення про моторні поля за Д. Боаделла, біоенергетика А. Лоуена, бодинаміка Л. Марчер.

Тема 2. Сучасний стан розвитку тілесно-орієнтованої психології та практичної психотерапії.

Два основні підходи до аналізу психічно-тілесних співвідношень і розв'язання психологічних проблем у тілесно-орієнтованій психотерапії: робота з тілом мовою тіла і робота з тілом мовою свідомості. Ідеологія практичної психотерапії тілесно-орієнтований підхід: предмет психотерапевтичної діяльності; механізми забезпечення ефективності психотерапії; ефективність психотерапії. Стратегія і тактика практичної психотерапії у тілсно-орієнтованій парадигмі.

Тема 3. Особливості роботи з тілом мовою тіла.

Робота з цілеспрямованим впливом на м'язові блоки й затиски. Вегетотерапія В. Райха. Біоенергетика А. Лоуена. Робота з диханням. Проблемні натерті дихання. Робота,

орієнтована на отримання нового тілесного досвіду. Система М. Фельденкрайза. Робота з базовими особистісними проблемами.

Тема 4. Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.

Робота з усвідомленням особистісних патернів на їхніх тілесних моделях. Процес зміни особистісних патернів за рахунок трансформації їхніх тілесних моделей.

Тема 5. Модель розвитку особистості в нормі і патології.

Поняття про базові особистісні вміння. Модель особистості у метафоричній роботі з тілом. Уявлення про здорове особистісне функціонування. Періодизації раннього розвитку людини. Механізми виникнення особистісних порушень. Загальні принципи метафоричної роботи з тілом.

Тема 6. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі процесуальності.

Психологічний зміст етапу процесуальності, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі процесуальності.

Тема 7. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі вибудовування кордонів.

Психологічний зміст етапу вибудовування кордонів, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі вибудовування кордонів.

Тема 8. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі довільності.

Психологічний зміст етапу довільності, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі довільності.

Тема 9. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі осмислення.

Психологічний зміст етапу осмислення, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі осмислення.

Тема 10. Огляд основних технік і вправ, що застосовуються в тілесно-орієнтованій психотерапії. Основні принципи підбору вправ.

Способи корекції базових особистісних порушень, сформованих на різних етапах. Вправи на керування увагою та чуттєве усвідомлення. Вправи на м'язову релаксацію. Вправи на дихальну саморегуляцію. Вправи на усвідомлення схеми власного тіла. Вправи на роботу із зоровими образами. Вправи на самоаналіз та реконструкцію особистості. Вправи для застосування в роботі з дітьми. Особистість психотерапевта, умови ефективності роботи психотерапевта. Оцінка ефективності психотерапевтичного впливу в тілесно-орієнтованій психотерапії.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин			
		Всього	Л	П	СР
Змістовий модуль 1. «Тілесно-орієнтована психологія»					
1.	Поняття про тілесно-орієнтовану психологію. Історія розвитку тілесно-орієнтованої психології та психотерапії.	8	2	2	4
2.	Сучасний стан розвитку тілесно-орієнтованої психології та практичної психотерапії.	8	-	2	6
3.	Особливості роботи з тілом мовою тіла.	8	-	2	6
4.	Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.	10	4	2	4

5.	Модель розвитку особистості в нормі і патології.	12	4	2	6
6.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі процесуальності.	6	-	2	4
7.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі вибудовування кордонів	6	-	2	4
8.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі довільності.	6	-	2	4
9.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі осмислення.	6	-	2	4
10.	Огляд основних технік і вправ, що застосовуються в тілесно-орієнтованій психотерапії. Основні принципи підбору вправ.	20	-	2	18
ВСЬОГО ГОДИН:		90	10	20	60

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п.п	Тема	К-ть годин
1.	Поняття про тілесно-орієнтовану психологію. Історія розвитку тілесно-орієнтованої психології та психотерапії	2
2.	Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.	4
3.	Модель розвитку особистості в нормі і патології.	4
ВСЬОГО ГОДИН:		10

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Тілесно-орієнтована психологія» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Теми практичних занять	К-сть год.
1.	Поняття про тілесно-орієнтовану психологію. Історія розвитку тілесно-орієнтованої психології та психотерапії	2
2.	Сучасний стан розвитку тілесно-орієнтованої психології та практичної психотерапії.	2
3.	Особливості роботи з тілом мовою тіла.	2
4.	Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.	2
5.	Модель розвитку особистості в нормі і патології.	2

6	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі процесуальності.	2
7.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі вибудовування кордонів	2
8.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень па етапі довільності.	2
9.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі осмислення.	2
10.	Огляд основних технік і вправ, що застосовуються в тілесно-орієнтованій психотерапії. Основні принципи підбору вправ.	2
	ВСЬОГО ГОДИН:	20

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Тілесно-орієнтована психологія» лабораторні заняття не заплановані.

9. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Теми практичних занять	К-сть год.
1.	Поняття про тілесно-орієнтовану психологію. Історія розвитку тілесно-орієнтованої психології та психотерапії	4
2.	Сучасний стан розвитку тілесно-орієнтованої психології та практичної психотерапії.	6
3.	Особливості роботи з тілом мовою тіла.	6
4.	Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.	4
5.	Модель розвитку особистості в нормі і патології.	6
6	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі процесуальності.	4
7.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі вибудовування кордонів	4
8.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень па етапі довільності.	4
9.	Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі осмислення.	4
10.	Огляд основних технік і вправ, що застосовуються в тілесно-орієнтованій психотерапії. Основні принципи підбору вправ. Вправи на керування увагою та чуттєве усвідомлення. Вправи на м'язову релаксацію. Вправи на дихальну саморегуляцію. Вправи на усвідомлення схеми власного тіла. Вправи на роботу із зоровими образами. Вправи на самоаналіз та реконструкцію особистості. Вправи для застосування в роботі з дітьми. Особистість психотерапевта, умови ефективності роботи психотерапевта. Оцінка ефективності психотерапевтичного впливу в тілесно-орієнтованій психотерапії.	18
	ВСЬОГО ГОДИН:	60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. На індивідуальну роботу відводяться бали з поточного контролю за рішенням кафедри. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу,

вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання творчих завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; розрахункові завдання; обговорення проблеми, дискусія; аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи; інші.

Кінцевий контроль, форма кінцевого контролю – **диференційний залік (ДЗ)** передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок. Його проводять по завершенню вивчення дисципліни. Форма проведення (ДЗ) визначається навчальною робочою програмою. При встановленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання. Допуском до складання (ДЗ) є 75% відвідування навчальних аудиторних занять, в тому числі і лекцій. Студент складає ДЗ з **тією кількістю балів**, яку він накопичив впродовж **поточного навчання**. Форма проведення ДЗ та вид завдань визначаються навчальною (робочою) програмою з дисципліни та регламентом кафедри. Зарахування кредиту за вивчену дисципліну здійснюється при умові накопичення загальної кількості отриманих студентом балів, що має бути не меншою за мінімальну, яка визначена робочою навчальною програмою з дисципліни і відповідає мінімальному значенню **оцінки Е**, а отже, **складає 111 балів**. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність – 200 балів за шкалою ECTS.

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю здійснюється за 200 бальною системою контролю знань, прийнятого в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогане, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок				Бали за виконання індивідуального завдання	Мінімальна кількість балів з дисципліни
			Традиційні оцінки					
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90\3.0	1	10	19	15	11	0	10	111

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Загальне оцінювання модуля дисципліни

Поточна успішність максимальна – 200 б. Тем практичних занять – 10	Диф.залік (ДЗ)
Змістовий модуль 1 –10 тем 1 тема – 19 балів Разом –190 балів Індивідуальна робота 10 балів	Диф.залік
РАЗОМ сума балів	200

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни складається з: робочої програми навчальної дисципліни, програми навчальної дисципліни, ілюстративних матеріалів. До його складу також входять: список рекомендованої літератури, мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ:

1. Поняття про тілесно-орієнтовану психологію.
2. Співвідношення тілесного і психічного, історія розвитку уявлень про взаємозв'язок психіки й тіла.
3. Історія виникнення і становлення тілесно-орієнтованої психології та психотерапії.
4. Феноменологічні підходи: вегетотерапія В. Райха, класифікація базових особистісних проблем за В. Іаскаковим, метод М. Фельденкрайза, метафоричний підхід до класифікації особистісних проблем.
5. Динамічні підходи: класифікація проблемних патернів дихання за А. Виховські, уявлення про моторні поля за Д. Боаделла, біоенергетика А. Доусна, бодинаміка Д. Марчер.
6. Сучасний стан розвитку тілесно-орієнтованої психології та практичної психотерапії.
7. Два основні підходи до аналізу психічно-тілесних співвідношень і розв'язання психологічних проблем у тілесно-орієнтованій психотерапії: робота з тілом мовою тіла і робота з тілом мовою свідомості.
8. Ідеологія практичної психотерапії тілесно-орієнтований підхід: предмет психотерапевтичної діяльності; механізми забезпечення ефективності психотерапії; ефективність психотерапії.
9. Стратегія і тактика практичної психотерапії у тілесно-орієнтованій парадигмі.
10. Особливості роботи з тілом мовою тіла.
11. Робота з цілеспрямованим впливом на м'язові блоки й затиски.
12. Вегетотерапія В. Райха.
13. Біоенергетика А. Лоуспа.
14. Робота з диханням. Проблемні патерни дихання.
15. Робота, орієнтована на отримання нового тілесного досвіду.
16. Система М. Фельденкрайза.
17. Робота з базовими особистісними проблемами.
18. Специфіка роботи з тілом мовою свідомості.
19. Робота з усвідомленням особистісних патернів на їхніх тілесних моделях. Процес зміни особистісних патернів за рахунок трансформації їхніх тілесних моделей.
20. Модель розвитку особистості в нормі й патології.
21. Поняття про базові особистісні вміння. Моделі, особистості у метафоричній роботі з тілом.
22. Уявлення про здорове особистістю функціонування.
23. Періодизації раннього розвитку людини. Механізми виникнення особистісних порушень.
24. Загальні принципи метафоричної роботи з тілом.
25. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на етапі процесуальності.
26. Психологічний зміст стану процесуальності, його особливості. Можливі порушення розвитку на стані процесуальності.
27. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на стані вибудовування границь.
28. Психологічний зміст стану вибудовування границь, його особливості. Можливі порушення розвитку на стані вибудовування границь.
29. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на стані довільності.

30. Психологічний зміст стану довільності, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі довільності.

31. Класифікація, діагностика і способи корекції базових особистісних порушень на стані осмислення.

32. Психологічний зміст етапу осмислення, його особливості. Можливі порушення розвитку на етапі осмислення.

33. Огляд основних технік і вправ, що застосовуються із тілесно-орієнтованій психотерапії. Основні принципи підбору вправ.

34. Способи корекції базових особистісних порушень, сформованих на різних етапах.

35. Вправи для роботи з порушеннями процесуальності.

36. Вправи для роботи з порушеннями самовідчуття та самогрієняття.

37. Вправи для роботи з порушеннями прийняття навколишнього світу.

38. Вправи для роботи з порушеннями границь при вступі у контакт.

39. Вправи для роботи з порушеннями вміння захищати власні границі.

40. Вправи для роботи з порушенням внутрішніх границь.

41. Вправи для роботи з порушеннями взаємодії з зовнішніми обмеженнями.

42. Вправи для роботи з порушеннями здатності досягати мети.

43. Вправи для роботи з порушеннями самоконтролю.

44. Вправи для роботи з етапом осмислення.

45. Оцінка ефективності психотерапевтичної інтервенції

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Малкіна-Пих І. Практикум по тілесно-орієнтованій терапії. Навчальний посібник. 2023. 413 с.

2. Медична психологія : в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, О. С. Чабан та ін.] ; за ред. Г. Я. Пилягіної. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 288 с.

3. Психологія тілесності : навч.-метод. посіб. / Олександра Миколаївна Хлівна, Людмила Іванівна Магдисюк. – Луцьк : Вежа-Друк. – 2022. – 192 с

4. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. – Вид. 3-тє. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 420 с.

5. Терлецька Л.Г. Тілесно - орієнтована психологія. – К., 2018

6. Терлецька Л.Г. Тілесно-орієнтований тренінг. Навчальний посібник. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2016. – 104 с.; 2-ге видання - К.: Видавничий Дім "Слово", 2017

Додаткова:

1. Вірна Ж. П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога / Ж. П. Вірна. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2019. – 320 с.

2. Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: навчальний посібник / О.Є. Гуменюк – Тернопіль : Економічна думка, 2018. – 310 с.

3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. – Київ, 2018. – 236 с.

4. «Примирення душі й тіла. 40 простих вправ за методом софрології» Мішель Фройд. Київ. 2021. 256с.

5. Бессел ван дер Колк Тіло веде лік. Як лишити психотравми в минулому. Київ: Vivat. 2022. 624с.
6. Габора Мате «Коли тіло каже «ні»: Ціна прихованого стресу» Київ: Видавництво Смакі. 2022. 304с.
7. Гленн Лівінгстон «Ніколи більше не переїдайте. Мисліть струнко». Київ: Vivat. 2021. 192с.
8. Джеймс Нестор «Дихання. Давнє мистецтво оздоровлення» Київ: Форс Україна. 2022. 320с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича www.library.univ.kiev.ua
2. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»
<http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
3. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>